

Manuál pro umělce: Používání AI v umělecké tvorbě

Rudolf Leška, Rostislav Sliwka

C → **i** ← **R** → **G**

manuál pro tvůrce a interprety | listopad 2025

Využití umělé inteligence (AI) v různých uměleckých odvětvích je výrazným tématem posledních let, zároveň je tato technologie stále dostupnější. Zatímco využívání výstupů AI namísto výtvorů lidských umělců je poměrně kontroverzní a vyvolává v určité části společnosti nevoli, představují AI nástroje způsob, jak ušetřit čas při vlastní kreativní tvorbě. Pokud se ale umělec rozhodne si svou práci takto usnadnit, musí mít na paměti, že se s využitím AI pojí řada právních otázek, které dosud nebyly zcela postaveny najisto.

Jak k využití AI nástrojů v umělecké tvorbě přistupovat, vám zodpoví tento manuál.

**Podmínky autorství díla
vytvořeného AI → 04**

**Částečné vytvoření
díla AI → 05**

**Odpovědnost za
neoprávněné užití
autorských děl → 06**

**Podmínky užívání
služby → 07**

**Registrace díla pro účely
kolektivní správy → 08**

Závěrem → 09

Podmínky autorství díla vytvořeného AI

Nežřídka se dnes setkáváme s výtvoří (typicky obrázky a texty) vygenerovanými různými modely AI, a vyvstává tak otázka, zda se jedná o autorské dílo a kdo je případně autorem. Na to, aby se jednalo o autorské dílo, musí být výtvor jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora.

To znamená, že pokud byste si nechali vygenerovat např. skladbu umělou inteligencí, aniž byste výstup sami jakkoli upravili, tak se nestáváte jejím autorem a nepřínáležíte vám žádná autorská práva.

Tento postoj zaujal i Městský soud v Praze, když se zabýval autorskými právy k obrázku vygenerovanému AI modelem. Jiné posouzení může být u tzv. souvisejícího práva výrobce zvukového a zvukově obrazového záznamu, u něž je chráněna investice výrobce. Za určitých podmínek vám tak toto právo vzniknout může, viz dále.

Vyskytují se názory, že by mohlo být možné odvozovat autorství výstupu AI od textového zadání (tzv. „promptu“), pomocí něhož uživatelé AI modelu specifikují, co chtějí vygenerovat. I k tomu se soud ve výše zmíněné věci, byť jen okrajově, vyjádřil – textový prompt přirovnává k prostému námětu díla či myšlence, které autorským právem samy o sobě v zásadě chráněny nejsou. Lze diskutovat o situacích, kdy by prompt byl detailní, rozsáhlý a hlavně originální – tedy kdy by sám o sobě mohl představovat autorské dílo. Dosud ale nic nenasvědčuje tomu, že by výstup AI vzniklý na základě takového promptu byl také autorským dílem (je to stejné, jako když výtvarníkovi zadáte podrobné zadání, co má nakreslit – text může být literárním dílem zadavatele, ale výsledná kresba bude výlučně dílem výtvarníka, který ji podle zadání, jakkoli podrobného, nakreslil).

Na tom, jaké konkrétní podmínky musíte splnit, abyste se stali autorem díla, které vzniklo ve spolupráci s AI, není momentálně shoda a tato otázka je předmětem diskusí. Dosavadní vývoj se ale přiklání spíše k postoji, který autorství výstupům AI nepřiznává.

Částečné vytvoření díla AI

Jiná situace nastává tehdy, kdy dílo vytváříte za pomoci AI.

Pokud necháte část díla vytvořit AI, tak k této části vám nepřislouží autorské právo (viz argumentace výše), to ovšem nemá vliv na vaše autorství té části, kterou AI nevytvořilo, a k samotnému celku.

Podobně tomu bude i v případě, že výstup AI tvůrčím způsobem upravíte do té míry, že půjde výsledek považovat za jedinečný výsledek vaší tvůrčí činnosti.

Jako příklad se nabízí píseň, tedy typicky spojení textu (dílo slovesné) a hudby (dílo hudební): Pokud byste k melodii vygenerované AI napsali text a naopak, vaše autorství by se vztahovalo pouze na tu část, kterou jste sami vytvořili. (Setkáváme se s úvahami o tom, zda by AI mohla být spoluautorem takových děl. Za současného stavu právní úpravy to minimálně v českém kontextu možné není, neboť textař a skladatel hudební skladby nejsou v českém právu považováni za spoluautory.)

Využijete-li AI v rámci svého kreativního procesu (při „brainstormingu“), nicméně dílo samotné už potom vytvoříte zcela sami, využití AI nástroje se na vašem autorství nijak neprojeví.

Odpovědnost za neoprávněné užití autorských děl

Ovšem pozor. Významnou otázkou spojenou s využitím AI nástrojů v umělecké tvorbě je problematika ochrany práv autorů již existujících děl, která byla použita developerem v procesu vývoje modelu umělé inteligence.

Vzhledem k chybějící jednoznačné regulaci není mnohdy vůbec jasné, na jakých konkrétních datech je AI model trénován. Celkem určitě můžeme ale předpokládat, že významná část je chráněna autorským zákonem.

Už samotné užití děl pro trénování modelů AI podle mnohých představuje neoprávněný zásah do autorských práv. Generované výstupy navíc nezřídka nesou tak významnou podobnost s díly, na nichž byl model trénován (výsledná fotografie, skladba nebo text mohou být nápadně podobné, až totožné s již existujícími díly), že další užití těchto výstupů vás může postavit do pozice porušitele cizích autorských práv – a to aniž byste si toho byli nutně vědomi.

Pokud potom takový výtvar uijete např. ke komerčním účelům nebo v rozporu s oprávněnými zájmy autora, můžete nést následky za neoprávněné užití např. v podobě vydání bezdůvodného obohacení. Užití takových výtvarů pak teoreticky může vést i k odpovědnosti v oblasti nekalé soutěže.

Navíc, i když se výsledek na pohled žádnému existujícímu dílu nepodobá, může zasahovat do práv autorů děl použitých při vývoji – tato odpovědnost není zatím soudy vyřešena, ale předpokládá se, že do jisté míry zde odpovědnost za protiprávní jednání může existovat.

Při komerčních zakázkách proto doporučujeme buď AI nepoužívat vůbec, nebo pouze se svolením a vědomím objednatele, aby byla vyloučena odpovědnost autora jako dodavatele plnění za bezvadnost tohoto plnění.

Podmínky užívání služby

V každém případě je nutné prostudovat též podmínky užití AI modelu, který využíváte:

- některé služby převádějí duševní vlastnictví spojené s vygenerovaným obsahem vám,
- některé vám zřídí pouze omezené užívací právo,
- některé si všechna práva mohou nechat pro sebe.

Např. Open AI uvádí ve svých podmínkách, že v rozsahu povoleném platnými právními předpisy vlastníte vstupy i výstupy.

Pro vaše bezpečí by bylo ideální vědět, jaká práva k výstupu máte, ještě předtím, než ho jakýmkoli způsobem použijete, abyste neporušili komerční podmínky technologické služby, kterou využijete.

Registrace díla pro účely kolektivní správy

Nejen pro hudební tvůrce je důležité vědět, jak se k otázkám využívání AI nástrojů při vytváření uměleckých děl staví kolektivní správci.

OSA, OOA-S či **OAZA** se AI věnují zvláště ve vztahu ke trénování modelů, kdy upozorňují na to, že pro využití děl jimi zastupovaných autorů pro trénování AI **musí být zřízena licence**.

Žádný z českých kolektivních správců ale dosud nevydal žádná prohlášení ani pokyny pro autory, kteří v rámci svého kreativního procesu AI využívají. To ovšem neznamená, že by nebylo možné tato díla (ryze počítačem vygenerovaná) u kolektivních správců registrovat. Odpovědnost za registraci takového výstupu AI jakožto autorského díla nicméně leží na vás.

Pokud jde o výsledný zvukový či zvukově obrazový záznam, za předpokladu, že práva výrobce vlastníte (což záleží na podmínkách služby – viz výše), lze tento výtvar registrovat u kolektivního správce **INTERGRAM** spravujícího práva související s právem autorským pod podmínkou, že bude **označen jako vygenerovaný za užití umělé inteligence**.

U některých evropských kolektivních správců lze již pozorovat alternativní přístup k registraci těchto výtvarů. Např. norský kolektivní správce **TONO** ve svých pokynech pro autory k využití AI uvádí, že byla-li část díla (např. text skladby) vytvořena AI, má být tato skutečnost při registraci díla reflektována vybráním „TONO AI“ jako držitele práv k této části díla. Smysl tohoto režimu tkví v tom, že licencována a následně vyplácena může být jen ta část výsledného díla, která splňuje podmínky autorskoprávní ochrany. Obdobný postup přitom zaujímá i dánský (**Koda**), finský (**Teosto**), švédský (**STIM**) a islandský (**STEF**) kolektivní správce.

Nadále přitom platí, že pokud bylo dílo zcela vygenerováno AI, pak se **nejedná o autorské dílo** a není možné jej u žádného z kolektivních správců registrovat.

Závěrem

Je důležité mít na paměti, že navzdory široké rozšířenosti nástrojů AI v téměř každém aspektu našich životů hudební tvorbu nevyjímaje dosud nemáme k dispozici komplexní právní úpravu, která by jednoznačně zodpovídala všechny naše otázky.

Tento dokument obsahuje doporučení plynoucí z dosavadní praxe, výkladů a tendencí platných v době jeho sestavení. Další vývoj ukáže, nakolik jsou uvedené závěry platné.

C → i ← R → G

Tento manuál vznikl za podpory projektu Komplexní výzkum a podpora rozvoje kulturních a kreativních průmyslů v Olomoucké aglomeraci, reg. č.: CZ.02.01.01/00/23_021/0008382 spolufinancovaného Evropskou unií.

Grafická úprava — Jiří Vaněk / Carton Clan.

Tento návod je zveřejněn pod veřejnou licencí CC-BY.

Spolufinancováno
Evropskou unií

